

Sygn. akt: I C 2963/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Andrzej Antkiewicz
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Monika Kopczyńska

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2019 r. w Grudziądzu na rozprawie

sprawy z powództwa G. C., A. Z., A. G.

przeciwko J. R.

o zapłatę

- zasądza od pozwanej rzecz powodów uprawnionych solidarnie kwotę 1.515,51 zł (jeden tysiąc pięćset piętnaście złotych 51/100) z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 2 sierpnia 2018 roku do 17 kwietnia 2019 roku;
- zasądzoną w punkcie 1. należność główną rozkłada na 30 rat miesięcznych płatnych do końca miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca następnego po miesiącu, w którym uprawomocni się wyrok, przy czym pierwsze 29 rat po 50 zł, a ostatnia w kwocie 65,51 zł, z umownymi odsetkami w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie na wypadek opóźniania w płatności rat, z tym zastrzeżeniem, że niespłacenie w terminie dwóch kolejnych rat powoduje natychmiastową wymagalność całego zadłużenia;
- oddala powództwo w pozostałej części;
- zasądza od pozwanej na rzecz powodów uprawnionych solidarnie kwotę 474,18 zł (czteryście siedemdziesiąt cztery złote 18/100) tytułem zwrotu części kosztów procesu.

Sygn. akt I C 2963/18

UZASADNIENIE

G. C., A. Z. i A. G. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą P.U.H. (...) spółka cywilna w T. wnieśli o zasądzenie na ich rzecz jako uprawnionych solidarnie od J. R. kwoty 3.055,51 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 2 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty, jak również o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona wierzytelność wynika z umowy pożyczki zaciągniętej przez pozwaną w dniu 13 lipca 2017 r. w (...) sp. z o.o. w T., której pozwana w części nie spłaciła, a wierzytelność ta została przeniesiona na rzecz powodów jako współników P.U.H. (...) spółka cywilna w T.. W pozwie zaznaczono, że na dochodzoną kwotę składają się:

- 2.860,03 zł z tytułu niespłaconego kapitału pożyczki,

- 123,11 zł z tytułu niespłaconych odsetek kapitałowych, naliczonych na ostatni obowiązywania pożyczki, czyli 18 czerwca 2018 r.,

- 24,10 zł skapitalizowane odsetki umowne za opóźnienie od przeterminowanych rat pożyczki, naliczone na ostatni dzień obowiązywania umowy pożyczki, tj. 18 czerwca 2018 r.,

- 48,27 zł z tytułu odsetek umownych za opóźnienie od niespłaconego kapitału pożyczki, naliczonych od dnia wymagalności całej pożyczki, tj. 19 czerwca 2018 r. do 1 sierpnia 2018 r.

W nakazie zapłaty z 20 września 2018 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie nakazał pozwanej, aby zapłaciła powodowi żadaną kwotę z odsetkami i kosztami procesu (k. 10 akt).

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana wniosła o rozłożenie zadłużenia na raty po 50-60 zł miesięcznie. Przyznała fakt zawarcia umowy pożyczki, wskazując, że wprawdzie została zawarta na jej nazwisko, ale połowa pożyczki była przeznaczona dla innej osoby, a raty miały być spłacane po połowie. Z początku tak było i pozwana spłacała raty według harmonogramu, jednakże parę miesięcy temu osoba ta wycofała się ze swoich zobowiązań i przestała przekazywać pieniądze pozwanej. Wówczas zaczęły się problemy ze spłatą rat. Pozwana zaznaczyła, że ze względu na niski dochód i wysokie wydatki na lekarstwa, nie była i nie jest w stanie sama spłacać po 160 zł miesięcznie (k. 13-16 akt).

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. 1).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 13 lipca 2017 roku (...) Sp. z o.o. w T. (pożyczkodawca) zawarła z J. R. (pożyczkobiorcą) umowę pożyczki, na podstawie której udzieliła pozwanej pożyczki w kwocie 2.000,00 zł na okres 24 miesięcy. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według zmiennej stopy procentowej, stanowiącej w stosunku rocznym dwukrotność wysokości odsetek ustawowych uregulowanych w art. 359 § 2 k.c. – 10% w stosunku roczny w dniu podpisania umowy, zatem szacunkowa kwota odsetek umownych za cały okres trwania umowy wyniesie 386,78 zł (§ 5 i 10 umowy). Nadto w § 10 umowy postanowiono, że od kapitału pożyczki pożyczkodawca pobierze prowizję w wysokości 1.540 zł. Całkowita kwota do zapłaty w wysokości 3.926,78 zł została rozdzielona na 24 raty, przy czym pierwsza rata wynosiła 169,73 zł, a kolejne po 163,35 zł. Raty miały być uiszczane co miesiąc – do 20 dnia każdego miesiąca, począwszy od sierpnia 2017 r.

W umowie pożyczki przewidziano, że na wypadek opóźnienia w spłacie pożyczki pozwana zapłaci odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie (§ 8 umowy).

W § 9 umowy zastrzeżono, że pożyczkodawca ma prawo wypowiedzieć umowę z zachowaniem 7-dniowego okresu wypowiedzenia w przypadku niezapłacenia w terminie dwóch kolejnych pełnych rat pożyczki.

Dowody : umowa pożyczki (k. 32-33v akt)

harmonogram rat (k. 34 akt)

Na mocy umowy przelewu wierzytelności z dnia 14 lipca 2017 r. (...) Sp. z o.o. w T. przeniosła na rzecz powodów prowadzących spółkę cywilną pod nazwą (...) w T. wierzytelność z tytułu umowy pożyczki z dnia 13 lipca 2017 r. o wartości nominalnej 3.541,94 zł (kapitał pożyczki i oprocentowanie) wraz z prawem do żądania dalszych odsetek.

Dowód : umowa przelewu - k. 35 akt

Umową przeniesienia praw majątkowych z dnia 15 lipca 2017 r. powodowie działający pod firmą: A. Z., A. G., (...) spółka cywilna w T. przenieśli wierzytelność z tytułu umowy pożyczki z dnia 13 lipca 2017 r. na A. B., który z kolei na

mocy umowy powierniczego przelewu wierzytelności z dnia 20 maja 2018 r. przelał z powrotem tę samą wierzytelność na powodów.

Dowody : umowa przeniesienia praw majątkowych i umowa powierniczego przelewu

wierzytelności - k. 40-41 i 43-44 akt

Po zawarciu umowy pozwana dokonała pięciu wpłat na poczet zadłużenia, w łącznej kwocie 824 zł, które zaksięgowano następująco: 144,11 zł na poczet oprocentowania umownego od kapitału i 679,89 zł na poczet kapitału pożyczki (okoliczności niesporne – pozew: k. 8 akt).

Pismem z 29 stycznia 2018 r. powodowie wezwali pozwaną do zapłaty zaległości w spłacie raty pożyczki wymagalnej 20 stycznia 2018 r., wraz z odsetkami za opóźnienie. Poinformowali również o nabyciu wierzytelności od (...) Sp. z o.o. w T..

Pismem z dnia 4 czerwca 2018 roku powodowie wypowiedzieli pozwanej umowę pożyczki z zachowaniem 7-dniowego okresu wypowiedzenia i wezwali pozwaną do spłaty zadłużenia w kwocie 2.994,61 zł. Pismo to pozwana odebrała 11 czerwca 2018 r.

Dowody : wezwanie do zapłaty - k. 46 akt

wypowiedzenie umowy pożyczki - k. 48 akt

potwierdzenie odbioru wypowiedzenia – k. 47 akt

Pozwana zaprzestała spłaty rat pożyczki, gdyż osoba, dla której częściowo ją zaciągnęła, dostała wylewu, a potem zawału i zaprzestała przekazywać pozwanej pieniędzy na spłatę zadłużenia. Pozwana utrzymuje się z renty po mężu w kwocie 1152 zł miesięcznie, z czego przeszło 200 zł wydaje na lekarstwa. Jest po udarze mózgu, ma nowotwór, wyciętą nerkę, leczy się na nadciśnienie, chorobę niedokrwinną i cukrzycę. Pozwana mieszka sama. Na utrzymanie nieruchomości wydaje: 250 zł na podatek od nieruchomości rocznie, za gaz 60 zł na dwa miesiące, za śmieci 70 zł miesięcznie, za prąd ok. 400 zł na dwa miesiące. Dokłada się do tego córka, która mieszka obok. Pozwana ma zadłużenie w banku i z tego tytułu prowadzone jest postępowanie egzekucyjne przez komornika (okoliczności niesporne: wyjaśnienia pozwanej – k. 57 akt i sprzeciw – k. 15 akt).

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez powodów, które w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego mogły stanowić wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkodawca może żądać wynagrodzenia w formie odsetek **albo** prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę z jego środków finansowych.

W ocenie Sądu nie budziła wątpliwości kwestia ponoszenia odpowiedzialności przez pozwaną z tytułu niewywiązania się z umowy pożyczki z dnia 13 lipca 2017 roku, jak i zasadność wypowiedzenia umowy, albowiem w dniu sporządzenia wypowiedzenia pozwana posiadała zaległości w spłacie kilku rat. Na pełną akceptację zasługiwało żądanie powodów dotyczące zwrotu kapitału udzielonej i niezwróconej pożyczki, podobnie jak żądanie zapłaty odsetek umownych za korzystanie ze środków finansowych pożyczkodawcy przez czas określony w umowie (art. 720 § 1 k.c. i art. 359 § 1 k.c. oraz art. 509 § 1 k.c.).

Sąd zakwestionował natomiast prawo pożyczkodawców do pobierania dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego od kapitału pożyczki, w kwocie 1.540 zł. W umowie nie wyjaśniono, za co (jakie konkretnie czynności) została naliczona ta wygórowana opłata. Wskazać trzeba, że za udostępnienie pozwanej środków pieniężnych pożyczkodawcy naliczyli odsetki umowne w wysokości 386,78 zł. Brak było podstaw do pobierania podwójnego wynagrodzenia za to samo. Wynagrodzeniem pożyczkodawcy za udostępnienie pożyczkobiorcy środków pieniężnych są albo odsetki umowne albo wynagrodzenie prowizyjne. Nie można pobierać jednego i drugiego, gdyż wówczas pożyczkodawca otrzymałby dwa razy wynagrodzenie za to samo.

W wielu podobnych sprawach toczących się przed tut. Sądem z powództwa innych pożyczkodawców o zwrot pożyczki zakwestionowano praktykę pobierania na podstawie umów pożyczek dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w bardzo wysokich kwotach, żądanego często obok odsetek umownych za udostępnienie środków pieniężnych, doliczonych do każdej raty. Zapis o tej prowizji uznano za zmierzający do obejścia przepisów o ochronie praw konsumentów oraz o odsetkach maksymalnych (ukryta lichwa). Stwierdzono, że takie działanie nie zasługuje na ochronę prawną, albowiem jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważne (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Tak było m.in. w sprawach o następujących sygnaturach akt: I C 189/16, I C 2424/16, I C 285/17, I C 397/17, I C 398/17, I C 477/17, I C 501/17, I C 1100/17, I C 1595/17, I C 2491/18, I C 2706/18, I C 2742/18, I C 2752/18, I C 2796/18, I C 2831/18, I C 2866/18, I C 182/19 i I C 437/19.

Kwestią obciążania przez pożyczkodawców pożyczkobiorców zbyt wysokimi opłatami prowizyjnymi za udostępnienie na określony czas środków pieniężnych zajmował się też ostatnio Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawach VIII Ca 563/17 i VIII Ca582/17, który w wyrokach z 28 sierpnia 2017 r. i 15 listopada 2017 r. podzielił stanowisko tut. Sądu o sprzeczności umów w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego z dobrymi obyczajami, zasadami współżycia społecznego i przepisami regulującymi kwestie odsetek maksymalnych. Sąd Okręgowy, odwołując się do wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie XVII AmC 5533/11 (Legalis nr (...)), stwierdził, że niezależnie od uregulowań ustawy o kredycie konsumenckim dotyczących maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych, koszty te nie mogą stanowić dodatkowego źródła zysku przedsiębiorcy, powinny zatem być kształtowane w sposób zgodny z rzeczywistym kosztem dokonywanych czynności, w związku z którymi pozostają. W obu przywołanych sprawach Sąd Okręgowy w Toruniu stwierdził również, że omawiana opłata pozostaje oderwana od faktycznych kosztów poniesionych przez powódkę, w istocie nie stanowi więc „kosztu okołodsetkowego”, te bowiem powinny być związane – zgodnie z zasadą ekwiwalentności świadczeń – z określonymi kosztami poniesionymi przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki bądź usługami świadczonymi na rzecz pożyczkobiorcy. Sąd Rejonowy w Grudziądzu oraz Sąd Okręgowy w Toruniu wyraziły w przywołanych sprawach także pogląd, że wynagrodzenie prowizyjne to ukryta forma odsetek od pożyczonego kapitału, co prowadzi do obejścia przepisów regulujących instytucje odsetek maksymalnych.

Uwagi te mają w pełni odniesienie do opłaty w kwocie 1.540 zł nazwanej w umowie pożyczki z dnia 13 lipca 2017 r. prowizją.

Wskazać też należy, że w decyzji nr (...) z dnia 3 czerwca 2015 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania pożyczkodawcy polegające na stosowaniu opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty. W uzasadnieniu tej decyzji stwierdzono, że sprzeczne z dobrym obyczajem jest naruszenie ekwiwalentności świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co godziło w ich słuszny interes. Identyczną decyzję wydał Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. w dniu 30 grudnia 2015 r. w sprawie (...) (...) w zakresie opłaty przygotowawczej. Zarzuty w niej zawarte wobec pożyczkodawcy można jednak odnieść również do opłaty w kwocie 1.540 zł nazwanej w umowie pożyczki z dnia 13 lipca 2017 r. prowizją.

Ze względu na to, że prowizja w kwocie 1.540 zł została w ocenie Sądu naliczona za to samo, za co należały się pożyczkodawcy odsetki umowne od udzielonej pożyczki, a nadto nie określono w umowie żadnych kryteriów

określenia tak wygórowanej opłaty i nie wykazano rzeczywistych kosztów za dokonanie czynności, za które miała być naliczona ta opłata, Sąd uznał, że brak jest podstaw do jej zasądzenia.

W konsekwencji Sąd uznał roszczenie powodów za uzasadnione jedynie w wysokości 1.515,51 zł (kwota żądna w pozwie pomniejszona o kwotę nienależnej prowizji - art. 720 § 1 k.c. i art. 359 § 1 k.c. oraz art. 509 § 1 k.c.).

Odsetki ustawowe za opóźnienie od niezwróconej kwoty kapitału pożyczki oraz skapitalizowanych odsetek w pozwie zasądzone na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 482 § 1 k.c.

W ocenie Sądu pozwana zasługuje na skorzystanie z dobrodziejstwa rozłożenia zasądzonej należności na raty (art. 320 k.p.c.). Pozwana ze względu na niskie dochody i swoje liczne choroby oraz choroby znajomego, który miał jej pomagać w spłacie pożyczki, nie jest w stanie spłacić natychmiastowo całego zasądzzonego zadłużenia. W ocenie Sądu narażenie pozwanej na egzekucję całej zasądzonej należności pogorszyłoby jej - i tak trudną - sytuację finansową. Z tych względów zachodziła podstawa do rozłożenia zasądzzonego świadczenia na raty, których wysokość określono zgodnie z prośbą pozwanej, uwzględniając jej obecną sytuację majątkową i rodzinną, z tym że wysokość ostatniej raty określono jako wyrównawczą. Rozłożenie świadczenia na raty daje większe prawdopodobieństwo dobrowolnej spłaty długu przez pozwaną. Przymusowa egzekucja z jego majątku w obecnej sytuacji byłaby bezskuteczna. Jednocześnie, dla ochrony interesów wierzycieli Sąd zastrzegł, że niespłacenie w terminie dwóch kolejnych rat spowoduje natychmiastową wymagalność całego zadłużenia.

Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZP 126/06 (OSNC 2007, nr 10, poz. 147) rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty na podstawie art. 320 k.p.c. ma ten skutek - wskazany już w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1970 r., III PZP 11/70 (OSNCP 1971, nr 4, poz. 61) - że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratalnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat. Z tego względu odsetki zasądzone jedynie do dnia wyrokowania (art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 482 § 1 k.c.), a powództwo o zapłatę odsetek za okres od wyrokowania do dnia płatności poszczególnych rat zostało oddalone.

O kosztach procesu w punkcie 4. (czwartym) sentencji wyroku orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i art. 105 § 2 zd. 1 k.p.c. Powodowie wygrali sprawę w 49,60 % (1.515,51 zł/3.055,51 zł), ponosząc koszty procesu w łącznej wysokości 956 zł z tytułu: opłaty sądowej od pozwu w kwocie 39 zł (k. 4 akt), opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego - 17 zł (k. 29 akt) i wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości 900,00 zł (§ 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych - Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.). Pozwana nie poniosła żadnych kosztów procesu. Finalnie należał się zatem powodom od pozwanej zwrot kwoty 474,18 zł.